

SECCIONS EDICIÓ IMPRESA EL PUNT AVUI TV MÉS

PORTADA LOCAL SOCIETAT SUCESSOS POLÍTICA ECONOMIA CULTURA EUROPA-MÓN COMUNICACIÓ OPINIÓ ESPORTS

SOCIETAT 12 maig 2014 0.00 h

OPINIÓ

El rei, el duc i l'home de fum

Lluís Pla, amb Alemany i Sala, a la Carbonera. E.AGULLÓ.

JOAN PUNTÍ

Més de 150 persones van retre homenatge el dissabte 2 a Lluís Pla, un dels últims carboners de les Gavarres, l'ànima de la Carbonera de Sant Climent de Peralta i de la recuperació de la Festa del Segar i del Batre, un savi a qui mai no va caldre estudiar a la Universitat per anar-hi a ensenyar. La nit era fresca i no hi havia cap rabassa ni cap bóta per fer passar la fred: hi havia escalfor d'amics, coneguts i afamats de saviesa popular. Conduït per Núria Vancells, sota la coberta del Cau del Pins, deseparats de tramuntana, l'acte va ser tal com raja.

Tothom va portar el reconeixement al seu terreny. Josep Sala, amic personal de Lluís, el va definir com a tossut i anàrquic, com un home que se sabia explicar i sabia escoltar, que s'entenia amb tothom sense saber idiomes. "Ha marxat sense perdonar-me dues coses. Sempre em retreia: «un carboner ni pot dormir en un matalàs ni pot beure aigua»." L'activista cultural Pep Matas recordava les trobades dels estius del 1991 i el 1992 amb Jesús Cals, Josep Bassa, Simó Cruanyes i Lluís Pla. "Abans de marxar algú sempre deia: «on anirem a berenar»." Matas explicava la importància del testimoni de Pla en el treball d'inventari etnològic de les Gavarres fet per la desapareguda Assumpta Fabré. El coordinador de la revista *Gavarres*, Eloi Madrià, va explicar la duresa de l'estil de vida dels carboners com en Lluís, que va definir amb un adjectiu que van usar molts dels que van prendre la paraula *generós*. L'amic Josep Alemany parlava d'en Lluís com el "duc, per la seva majestuositat i generositat" i com el rei "perquè era el rei de la sal: la sal dels bitxos, les arengades i les olives". Per Alemany, els homes de bosc eren de dues menes, els que carregaven l'eina i la saca a l'esquena i els que marxaven a bosc i no tornaven fins al cap de 4 o 5 mesos, "com en Lluís".

Tots van definir Pla a la seva manera. En Xavier Cortadellas va dir: "A les Gavarres hi ha moltes veritats que no han passat mai: la petja de sant Pau, les carcanades de gavatxo, la memòria prodigiosa d'un home que era capaç

de recordar tots els ponts que hi havia de la Bisbal a la Ganga o que caçava una parra de les anomenades «grec» a la Deixesa –va explicar Josep Matés– al mig de les Gavarres. I la va trobar! Devia fer 80 anys que no la veia.”

Per Toni Palomo, en Lluís era la prova vivent d'un “patrimoni intangible, d'un tipus d'homes amb qui quan parlaves se t'escolava pels dits”. “En Lluís era un científic tal com raja”, va dir, mentre explicava el dia que va portar-lo a fer una xerrada a la Universitat Autònoma de Barcelona a davant d'historiadors, geòlegs i arqueòlegs. “Tots li preguntaven coses!” L'Ernest Costa va destacar com aflorava riquesa lingüística del parlar d'en Lluís. Sense homes com ell, no sabríem que el “xuclamel *s'engingola*” o que a les Gavarres no hi ha alzines sureres sinó *suros*. I l'Antoni Martí, va parlar del gran actor que era en Lluís. El seu documental *La veu del carbó* va repassar, al final de l'acte, la vida d'en Lluís de la Deixesa. Enguany, el 12 d'octubre, quan Palomo torni a encendre la carbonera amb dues pedres, se'l trobarà a faltar. Ben cert, però, que en Lluís ho vigilarà tot, des d'un raconet a la vora d'una rabassa encesa, amb un parell de bitxos i una arengada. I un bon got de vi.